

زبان دین مباحث کلامی، فلسفی، معناشناسی و هرمنوتیکی ارتباط دارد

مؤلف کتاب «زبان قرآن با نگاهی به چالشهای کلامی تفسیر» گفت: زبان دین که امروزه مطرح می شود، موضوعی میان رشته ای است که با مباحث کلامی، فلسفی، معناشناسی و هرمنوتیکی ارتباط دارد.

مؤلف کتاب «زبان قرآن با نگاهی به چالشهای کلامی تفسیر» گفت: زبان دین که امروزه مطرح می شود، موضوعی میان رشته ای است که با مباحث کلامی، فلسفی، معناشناسی و هرمنوتیکی ارتباط دارد.

به گزارش خبرگزاری مهر، نشست نقد و بررسی کتاب «زبان قرآن با نگاهی به چالشهای کلامی تفسیر» شنبه ۱۳ تیر با حضور حجت الاسلام دکتر ابوالفضل ساجدی مولف کتاب و استاد مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی(ره)، دکتر عبدالله نصری و دکتر قاسم پورحسن اساتید دانشگاه علامه طباطبائی در سرای اهل قلم برگزار شد.

«زبان قرآن با نگاهی به چالشهای کلامی تفسیر» که در شانزدهمین همایش کتاب سال حوزه در گروه علمی تفسیر و علوم قرآن اثر شایسته تقدیر شناخته شده است، تحقیق و پژوهشی درباره ویژگی های زبانی قرآن را شامل می شود.

در نشست نقد و بررسی کتاب «زبان قرآن با نگاهی به چالش های کلامی تفسیر»، حجت الاسلام دکتر ابوالفضل ساجدی مولف این کتاب که دانش آموخته دکتری فلسفه دین از دانشگاه مونترال کاناداست، درباره زبان قرآن چنین توضیح داد: زبان قرآن، دانش است و زیرمجموعه علوم قرآن در مسیر پاسخگویی به بخشی از چالش های معاصر در فهم و تفسیر قرآن قرار دارد. زبان قرآن به مقایسه گزاره های قرآنی با سایر انواع گزاره ها و بیان وجوه اشتراک و افتراق آن ها می پردازد و بیشتر روی افتراقات تاکید دارد.

ساجدی درباره زبان دین نیز چنین گفت: زبان دین که امروزه مطرح می شود، موضوعی میان رشته ای است که با مباحث کلامی، فلسفی، معناشناسی و هرمنوتیکی ارتباط دارد.

این دانش آموخته دکتری فلسفه دین از دانشگاه مونترال کانادا این موضوع را مطرح کرد که در کتابش رویکردهای داخلی مطرح شده و در این باره گفت: در این کتاب، ۴ مولفه «معناداری»، «واقع نمایی»، «تالیفی» و «تالیفی شبکه ای» برای قرآن تعریف شده است. رویکرد معناداری در برابر رویکردهایی که زبان قرآن را بی معنا می دانند مطرح شده. رویکرد واقع نمایی را نیز در مقابل رویکردی که زبان قرآن را غیر واقع نما می داند، مطرح کرده ام.

ساجدی درباره رویکرد «تالیفی شبکه ای» نیز توضیح داد: رویکرد تالیفی شبکه ای این موضوع را مطرح می کند که در میان گزاره های قرآنی می توانیم شبکه ای از پیوندها را بیابیم. در این کتاب هم محورهایی شامل پیوند زبان انگیزشی و معرفت بخش، پیوند مادی و مجرب، پیوند درونی آیات، پیوند لایه ای، پیوند توحیدی، پیوند غایی و پیوند بنیادی وجود دارد. دکتر عبدالله نصری که به عنوان منتقد در این نشست حضور داشت، ضمن اشاره به این نکته که تلاش دکتر ساجدی قابل تقدیر است، گفت: این کتاب از این نظر که جنبه درسی دارد، مهم است. تعریف کتاب درسی را نباید ساده بگیریم. نوشتن کتاب درسی، سختی های ویژه ای دارد، اما فکر می کنم این کتاب از این منظر جای کار بیشتری دارد.

نصری درباره برخی از نقاط ضعف کتاب «زبان قرآن با نگاهی به چالش های کلامی تفسیر» گفت: بحثهایی که درباره مباحث علم اصول مطرح می شود، بسیار مهم است، اما در این کتاب به اختصار از کنار این بحث عبور شده و احساس می کنم حق مطلب آنطور که باید و شاید ادا نشده. همچنین در کتاب به آرای بسیاری از متفکران غربی اشاره شده، اما لازم است به دیدگاه های متفکران خودمان هم توجه داشته باشیم.

وی ادامه داد: در بعضی از بحثها درباره نظریه «ویتگنشتاین» درباره «کاربرد» مباحثی مطرح شده، اما این امکان وجود دارد که در این زمینه بیشتر کار شود. همچنین تفاوت محتوای زبان با صورت و قالب زبان در کتاب از یکدیگر تفکیک نشده است. دکتر قاسم پورحسن منتقد دیگر حاضر در این نشست نیز درباره کاستیهای کتاب چنین بیان کرد: در این کتاب، زبان قرآن با مباحث زبان دین خلط شده است در صورتی که باید این دو را از هم جدا کنیم. مقدمه و نتیجه کتاب نیاز به اصلاح داد. همچنین حجم فلسفه تحلیلی در کتاب خیلی زیاد است.

پورحسن افزود: در عنوان کتاب، عبارت «با نگاهی به چالشهای کلامی تفسیر» وجود دارد در صورتی که در این کتاب، چالشهای کلامی دیده نمی شود، بلکه چالش ها زبانی هستند. در زبان قرآن بحث های هرمنوتیکی وجود دارد که این بحث ها را در این کتاب اصلا نمی بینیم. همچنین تلاش مولف در تعریف زبان قرآن، ناکافی است.

ساجدی مولف کتاب «زبان قرآن با نگاهی به چالش های کلامی تفسیر» در این نشست در پاسخ به برخی از انتقادهای مطرح شده چنین گفت: در کتاب به نظریه کنش گفتاری نپرداخته ام، این انتقاد درست است. موضوعی که درباره تفکیک میان صورت و محتوا هم مطرح شد، درست است. جا دارد هر یک از مباحث کتاب به طور گسترده مورد تحقیق قرار بگیرد، اما این کتاب از این نظر که یک کتاب درسی است، باید حجم معینی می داشت و من سعی کردم در آن اختصار را رعایت کنم.

وی تصریح کرد که در کتاب «زبان قرآن با نگاهی به چالش های کلامی تفسیر»، توجه کافی به نظریات اندیشمندان دینی صورت نگرفته، اما هدف کتاب هم این نبوده است.

ساجدی همچنین گفت: ریشه پرسشهایی که در زبان دین و زبان قرآن مطرح شده، در زبان دین است. کتاب هم به چالشهایی که از طریق زبان دین نسبت به قرآن مطرح شده، می پردازد. هدف این بوده که چالشهایی را که به عرصه زبان دین وارد شده، مطرح کنیم.